

*Исторически региони
на днешна Украйна*

Предговор

История на Украйна днес е един от най пренебрегнатите дисциплини на украинистиката в нашата Родина. Александър Довженко пише с болка, че украинците са лишени от история. В продължение на десетки години безмилостната система правеше всичко възможно да ни лиши от миналото, да го деформира и да го направят зависимо от московската империя. Михайло Брачевски направи „особена интерпретация“ на историята на Украйна, като каза: „излиза, че в продължение на много векове украинският народ се бори главно... срещу собствената си национална независимост... че всички онези, които го призоваваха да се бори за национална независимост, бяха... най-големите врагове на украинския народ... всичко се оценяваше от... позицията към Русия“. (М. Брачевски. Присъединяване или събиране? — Торонто, 1972, стр. 18).

Експертът по Съветския съюз с международна слава Хелън Карер-д'Енкос твърди: „Неруските народи са принудени (чети – задължени) да запазят от своето минало само това, което ги е сближило с Русия. И лишени от собственото си минало, те нямат друг избор, освен исторически да се идентифицират с руския народ...“ (Carrère d'Encausse H. L'Empire éclaté — la révolte des nations en URSS. — Paris, 1978, p. 32).

Мнозинство учебници по история на Украйна, издадени на Запад, по-специално „Очерк по история на Украйна“ (1933, т. I— II) на Д. Дорошенко, „История на Украйна“ (1949) от И. Холмски-Крипякевич, „Илюстрирана история на Украйна“ (1918) на М. Грушевски са осветляват събития до началото на XX век.

Н. Полонска-Василенко напредва в анализа си малко повече, т.е. до 1920 г., до края на съществуването на Директорията („История на Украйна“, 1972—1976, т. I—II).

За да запълни поне частично голямата празнина, която съществува, е изготвен този кратък „Очерк по история на Украйна“ въз основа на „Енциклопедия на украинистиката“, който обхваща събития от най-древни времена до наши дни. Периодизацията е извършена според характерните политически и културни прояви на живота на украинския народ. Въз основа на тази схема ще бъде възможно да се разработи по-задълбочен учебник по история на Украйна.

В „Очерка...“ са представени основни трудове по история на Украйна, както и хронологична таблица на най-важните събития, започвайки от 1917 година.

АРКАДИЙ ЖУКОВСКИ

Въведение

Под историята на Украйна разбираме историята на украинския народ на основните земи на неговото заселване, както и историята на неговите предци от древни времена до наши дни. Това е историята на украинските земи, историята на територията, на която е бил или е украинският народ, понякога заедно с други племена или народи, историята на държавната власт или институциите, управлявали определена територия.

В тази работа ще разгледаме различни аспекти: политически, социално-икономически, културни, религиозни и църковни; ще разгледаме социални слоеве, държави, класи, ще обърнем специално внимание на водещите слоеве и народно-държавните процеси.

Периодизацията на историята на Украйна се извършва в съответствие с националния принцип: епохи и исторически периоди съответстват на характерни етапи на съществуване и политически и социални форми на развитие, създадени от украинския народ. В допълнение към праисторията и ранната история ще разгледаме времето на княжеското, литовско-руското, казашкото, казашко-хетманското, културно и национално възраждане, държавното възраждане на Украйна през 1917–1921 г., междувоезната окупация на украинските земи от съседите, периода на Втората световна война и съветския период.

Голямата трудност при обяснението на историята на Украйна се състои във факта, че територията на украинското селище се е променила през вековете, в същото време е имало различни политически и държавни образувания, често са съществували различни държавни структури (например хетманството, система на десния бряг на Украйна, Запорожие). Тези трудности се отнасят в по-голяма степен до историята на западноукраинските земи, които дълго

време са били изолирани от Централна Украйна и където при специфични исторически и политически обстоятелства се обособяват отделни региони – Галичина, Буковина, Закарпатие и Волиния, които имат своя история. Тъй като тези земи – и централните, и западните – са обитавани от едно автохтонно украинско население, те са обединени от общ език, национално-културни и религиозни особености и почти идентична социална структура. Особени трудности при изучаването на историята на Украйна създава фактът, че в продължение на векове ние не сме имали собствена държава, независими украински политически формации, а Украйна или нейни части са принадлежали на Полша, Турция или Русия. Провъзгласявайки акта за независимост и потвърждавайки го с национален референдум на 1 декември 1991 г., Украйна, преодолявайки огромни вътрешни и външни препятствия, тръгва по пътя на изграждането на своята държавност.